



ISSN: 3060-4613



MAKTABGACHA  
VA MAKTAB  
TA'LIMI VAZIRLIGI



O'zbekiston  
Milliy Pedagogika  
Universiteti

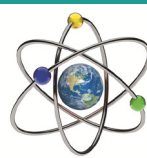


№3(2)  
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

# M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal



# MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI



Elektron nashr. 582 sahifa,  
16-mart, 2026-yil.

## BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

## BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

## TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik  
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik  
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor  
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor  
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor  
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor  
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor  
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)  
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)  
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)  
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)  
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)  
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)  
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent  
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor  
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor  
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)  
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent  
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent  
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent  
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent  
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti  
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor  
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)  
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent  
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent  
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)  
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent  
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori  
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent  
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari  
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)  
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

#### EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

#### DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

#### EDITORIAL BOARD MEMBERS:

**Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician**

**Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician**

**Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor**

**Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor**

**Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor**

**Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor**

**Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor**

**Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)**

**Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)**

**Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)**

**Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)**

**Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)**

**Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)**

**Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor**

**Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor**

**Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)**

**Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor**

**Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor**

**Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor**

**Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor**

**Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service**

**Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor**

**Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)**

**Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor**

**Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor**

**Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)**

**Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor**

**Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics**

**Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor**

**Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region**

**Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun**

**Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences**

**Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor**

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

# MUNDARIJA

|                                                                                                                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish .....    | 18  |
| <b>Uralova Fotima Baxtiyor qizi</b>                                                                                                                            |     |
| Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....                                  | 23  |
| <b>G. A. Valiyeva</b>                                                                                                                                          |     |
| Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaliyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari .....                                                     | 27  |
| <b>Suyunova Surayyo Ulash qizi</b>                                                                                                                             |     |
| Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish .....                                                                               | 31  |
| <b>Israilova Xusnida Adilovna</b>                                                                                                                              |     |
| Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish .....                                                                                                | 37  |
| <b>Raximova Feruza Najmiddinova</b>                                                                                                                            |     |
| Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish .....                                                  | 42  |
| <b>Dauekeeva Gulistan Orinbaevna</b>                                                                                                                           |     |
| Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari .....                                         | 46  |
| <b>Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna</b>                                                                                                                          |     |
| Velosiped haydashning afzalliklari.....                                                                                                                        | 49  |
| <b>Raxmonova Go'zal Bobir qizi</b>                                                                                                                             |     |
| Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане ..... | 54  |
| <b>Мирзакбарова Севда Бахиддиновна</b>                                                                                                                         |     |
| Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....                                          | 58  |
| <b>Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna</b>                                                                                                                           |     |
| Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....                                                                         | 62  |
| <b>Рахмонова Бахтигул Пайзилловна</b>                                                                                                                          |     |
| Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi .....                                                        | 65  |
| <b>Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi</b>                                                                                                                  |     |
| Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....                               | 71  |
| <b>Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi</b>                                                                                          |     |
| Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..                                                      | 76  |
| <b>G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich</b>                                                                                                                     |     |
| Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili .....                                                                       | 83  |
| <b>Ismoilova N. Z.</b>                                                                                                                                         |     |
| Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....                                                                                       | 87  |
| <b>Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich</b>                                                                                                                       |     |
| Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati .....                                                                     | 91  |
| <b>Xatamova Munisa Mamadulla qizi</b>                                                                                                                          |     |
| Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi .....                                            | 95  |
| <b>Jurayeva Zulayxo Islomovna</b>                                                                                                                              |     |
| Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....                         | 102 |
| <b>Islamova Difuza Dilshodovna</b>                                                                                                                             |     |





|                                                                                                                                                        |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni .....                      | 107 |
| <b>Begmatova Nasiba Mengnarovna</b>                                                                                                                    |     |
| Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi .....                                                      | 112 |
| <b>Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li</b>                                                                                                            |     |
| Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades .....                 | 118 |
| <b>Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna</b>                                                                                                                 |     |
| Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida) .....               | 122 |
| <b>Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi</b>                                                                                                                 |     |
| Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli .....                      | 125 |
| <b>Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich</b>                                                                                                           |     |
| Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi .....                                                                                  | 128 |
| <b>N. Q. Mamasidova</b>                                                                                                                                |     |
| Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida) .....                                         | 131 |
| <b>Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanaliyevna</b>                                                                              |     |
| Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash .....                                                                        | 134 |
| <b>Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li</b>                                                                                  |     |
| Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari .....                                                                      | 137 |
| <b>Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi</b>                                                                                                                 |     |
| Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi .....                                                                | 140 |
| <b>N. Sh. Miryusupova</b>                                                                                                                              |     |
| Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari .....                       | 143 |
| <b>Olimova Aziza Abdullayevna</b>                                                                                                                      |     |
| Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari .....                                                                                | 147 |
| <b>Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi</b>                                                                         |     |
| Talabalarining psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari ..... | 150 |
| <b>Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich</b>                                                                                          |     |
| Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi .....                                                      | 154 |
| <b>Sadatov Chori Xolmuradovich</b>                                                                                                                     |     |
| Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati .....                                                                   | 158 |
| <b>Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna</b>                                            |     |
| Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi .....                                                                   | 162 |
| <b>Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi</b>                                                                                                               |     |
| Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish .....                                  | 165 |
| <b>Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi</b>                                                                                                                |     |
| Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта .....         | 168 |
| <b>Пак Диана Александровна</b>                                                                                                                         |     |
| Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli .....                                                                                     | 170 |
| <b>Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li</b>                                                                                                                |     |
| Innovatsion ta'lim muhitida talabalarining kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari .....                               | 173 |
| <b>Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li</b>                                                                                                            |     |
| Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati .....                                                    | 176 |
| <b>Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi</b>                                                                                                               |     |

|                                                                                                                                      |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Duduqlanish nutq kamchiligini korrektsiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....                | 180 |
| <b>Boxodirova Gulasalxon Ibrohimovna</b>                                                                                             |     |
| Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .                                           | 184 |
| <b>Шейхмамбетов Сервер Рефикович</b>                                                                                                 |     |
| Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....                              | 188 |
| <b>Azimova Nodira Hikmatovna</b>                                                                                                     |     |
| Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....         | 191 |
| <b>Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi</b>                                                                |     |
| Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....                                              | 194 |
| <b>Burkhanova Sabo Tulanovna</b>                                                                                                     |     |
| Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari .....                  | 197 |
| <b>Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna</b>                                                                                              |     |
| Ta'lim tashkilotlarida sifatni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....                   | 200 |
| <b>Abdurashit Karimovich Avliyakov</b>                                                                                               |     |
| Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....         | 204 |
| <b>Daliyeva Eliza Zokir qizi</b>                                                                                                     |     |
| Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish .....          | 207 |
| <b>Qodirova Mavluda Maxodir qizi</b>                                                                                                 |     |
| Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....                                               | 210 |
| <b>Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi</b>                                                                                           |     |
| ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish ..... | 216 |
| <b>Tursunova Shahzoda Baxromovna</b>                                                                                                 |     |
| Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье .....                                                  | 219 |
| <b>Гулру Тургунова</b>                                                                                                               |     |
| O'zini tarbiyalash (self-development) g'oyasining Ibn Sino ta'limotidagi o'rni .....                                                 | 229 |
| <b>Usmanova E'zoza Zokirjonovna</b>                                                                                                  |     |
| Оценка динамики физиологических показателей волейболистов 12–16 лет в предсоревновательный и соревновательный периоды.....           | 234 |
| <b>Умматалиева Шерзода Шерали угли</b>                                                                                               |     |
| Individual sport turlarida sportchilarning natijadorlik kompetensiyasini motivatsion omillar asosida shakllantirish.....             | 239 |
| <b>Baratov Nasriddin Karshibayevich</b>                                                                                              |     |
| O'smirlarda internetdan ortiqcha foydalanishning psixologik oqibatlarini .....                                                       | 243 |
| <b>Fayziyeva Nodira Sobirovna</b>                                                                                                    |     |
| Transakt analiz: shaxslararo muloqotni tahlil qilishning nazariy va amaliy asoslari .....                                            | 247 |
| <b>Nilufar Sayfidinovna Sangirova</b>                                                                                                |     |
| Inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish (umumiy o'rta ta'lim maktablari misolida) .....                 | 252 |
| <b>Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich</b>                                                                                         |     |
| O'zbek milliy kurashining tarixiy rivojlanish bosqichlari va uning yoshlar tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati.....                    | 257 |
| <b>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Almardanov Xasan Asqarovich</b>                                                                 |     |
| Belbog'li kurashning shakllanishi va rivojlanish tarixi: jismoniy tarbiya tizimidagi o'rni va metodik imkoniyatlari .....            | 261 |
| <b>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqizilov Muxammadbek Sherali o'gli</b>                                                        |     |



|                                                                                                                                                                                                  |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi .....                                                                          | 265 |
| <i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqobilov Jamshid G'ulomovich</i>                                                                                                                          |     |
| Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi .....                                                                          | 270 |
| <i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Nurullayev Fazliddin Murodulla o'gli</i>                                                                                                                    |     |
| Raqamli muhitda shaxs xulq-atvori dinamikasi (bolalik va o'smirlar misolida) .....                                                                                                               | 275 |
| <i>Raimdjanov Mirkarim Tolibjon o'g'li</i>                                                                                                                                                       |     |
| O'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning pedagogik va psixologik asoslari .....                                                                                                 | 278 |
| <i>Suvanova Baxtigul Baxridinovna</i>                                                                                                                                                            |     |
| Xalqaro tajriba asosida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari .....                                                                                              | 283 |
| <i>Azimov I. T., Mirzayeva N. I.</i>                                                                                                                                                             |     |
| Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda didaktik vositalardan foydalanish .....                                                                                                            | 288 |
| <i>Ziyaboyeva Sevara Saydullayevna</i>                                                                                                                                                           |     |
| Yuqori malakali o'rta masofaga yuguruvchilarning jismoniy rivojlanish dinamikasi .....                                                                                                           | 292 |
| <i>Nazarov Nuriddin Baxranovich</i>                                                                                                                                                              |     |
| Maktab direktorining partisipativ boshqaruv faoliyatida qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirokchilarning roli .....                                                                           | 297 |
| <i>Jabborova Yulduzxon Hasan qizi</i>                                                                                                                                                            |     |
| Tibbiyotda nizoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish usullari .....                                                                                                                             | 301 |
| <i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>                                                                                                                               |     |
| Ichki kasalliklarni tashxislashda klinik fikrlashning o'rni .....                                                                                                                                | 304 |
| <i>Tilavova Muqaddas, Hasanova Munisa, Mamatqulova Fayzo, Hakimova Xonbuvi Hakimovna</i>                                                                                                         |     |
| Транснациональные компании и проблема суверенитета национального государства .....                                                                                                               | 307 |
| <i>Ф. Равшанов, Л. Сохибова</i>                                                                                                                                                                  |     |
| Bo'lajak tarbiyachilarda o'quv-biluv faoliyati motivatsiyasini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati .....                                                                                      | 311 |
| <i>Muhammadiyeva Manzura Maratovna, Musulmonova Sabrina Akmal qizi</i>                                                                                                                           |     |
| Texnologik ta'limda xorijiy tajriba .....                                                                                                                                                        | 316 |
| <i>Lochinbek Abdirasulov</i>                                                                                                                                                                     |     |
| Talabalarda ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari .....                                                                                                  | 319 |
| <i>Saffarova Mohidil Axmadovna, Mustafayeva Feruza Anvar qizi</i>                                                                                                                                |     |
| Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili darslaridagi asosiy resurslari: "ona tili" darsligi, mashq daftari, o'qituvchi kitobi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida ..... | 324 |
| <i>Soatova Hilola Shuhrat qizi</i>                                                                                                                                                               |     |
| Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida .....                                                                                                   | 328 |
| <i>R. D. Mustayev, H. F. Abduvositov</i>                                                                                                                                                         |     |
| Русскоязычная литература Узбекистана современного периода: проблематика, поэтика и художественный анализ .....                                                                                   | 332 |
| <i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>                                                                                                                                                                |     |
| O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri .....                                                                                                                           | 335 |
| <i>Toshpo'latova O'g'loy Baxtiyor qizi</i>                                                                                                                                                       |     |
| Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalarda iste'mol madaniyatini shakllantirish jarayonida targeting yondashuvining pedagogik nazariy asoslari .....                              | 339 |
| <i>D. G. Umnov</i>                                                                                                                                                                               |     |
| Ona tili darslarini ikkinchi til tamoyillari asosida tashkil etish masalalari .....                                                                                                              | 344 |
| <i>Maxkamova Guluzroxon Abdumutalibovna</i>                                                                                                                                                      |     |
| Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ishlarni pedagogik jihatlardan tashkil etishning nazariy va amaliy aspektlari .....                                                                          | 347 |
| <i>Mahkamov Mahammadjon Dadajonovich</i>                                                                                                                                                         |     |
| Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlar asosida dars jarayonini takomillashtirish metodikasi .....                                                                                             | 351 |
| <i>Muhammadjonova Durdonaxon Bahromjon qizi</i>                                                                                                                                                  |     |
| Tarix darslarini modellashtirishda pedagogik metodlar tasnifi va ularning samaradorligi .....                                                                                                    | 354 |
| <i>Ikrom Qodirov</i>                                                                                                                                                                             |     |

|                                                                                                                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Hadassah gospital maktabi modelining o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik samaradorligi va uni O'zbekiston gospital maktablariga tatbiq etishning ahamiyati ..... | 357 |
| <i>Abdullayev Aziz Habibullayevich, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li, Alimova Dono Abbosxanovna</i>                                                                  |     |
| Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....                                                             | 361 |
| <i>Amirxo'jayev Shukurjon Qurbonovich, Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>                                                                                   |     |
| Neyropedagogik yondashuv asosida o'quvchilarda pozitiv fikrlashni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslari .....                                      | 364 |
| <i>Babakulova Dilnoza Ramazonovna</i>                                                                                                                            |     |
| Boshlang'ich sinflarda nutqiy nuqsonlarning oldini olish va o'quvchilarning talaffuz madaniyatini shakllantirish metodikasi .....                                | 367 |
| <i>Baxtiyorova Nastarin Baxriddinovna, Daminova Dilbar Melimurodovna</i>                                                                                         |     |
| Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishga qiziqishini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari.....               | 370 |
| <i>G'aniyeva Gulxayyo Islom qizi, Raxmatova Shaxlo Mansurovna</i>                                                                                                |     |
| Ingliz tili darslarida kitobxonlik ko'nikmalarining o'ziga xosligi .....                                                                                         | 373 |
| <i>Jo'raboyeva Turg'unoy Ikromjon qizi</i>                                                                                                                       |     |
| Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvokognitiv kompetentlikni rivojlantirishning didaktik tizimi.....                                                | 377 |
| <i>Kozimova Sadoqat</i>                                                                                                                                          |     |
| Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish orqali ekologik savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari .....                             | 380 |
| <i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>                                                                                                                           |     |
| Oilaviy munosabatlarda manipulyativ muloqot indikatsiyasi: psixologik tahlil va eksperimental natijalar.....                                                     | 383 |
| <i>Nishanova Zulfizar Yashin qizi</i>                                                                                                                            |     |
| Bo'lajak mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyalarining o'rni.....                                             | 386 |
| <i>Nurulloyev Firuz No'monjonovich</i>                                                                                                                           |     |
| Talabalarining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tarixiy-pedagogik asoslari (ma'rifatparvar mutafakkirlar merosi misolida).....                       | 390 |
| <i>Sabirov Kaxramon Bektursun o'g'li</i>                                                                                                                         |     |
| Maktabgacha ta'lim yoshidagi 5-6 yoshli bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil yechish qobiliyatini shakllantirish metodikasini takomillashtirish.....         | 393 |
| <i>Tillayeva Vasila O'ktam qizi</i>                                                                                                                              |     |
| Kritik fikrlash kompetensiyasining pedagogik va didaktik mazmuni .....                                                                                           | 398 |
| <i>Tursunaliyev Shaxzod Sherali o'g'li</i>                                                                                                                       |     |
| Kurashchi qizlarning texnik harakatlarini kinematik va kinetik modellashtirish .....                                                                             | 402 |
| <i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi</i>                                                                                                                          |     |
| Oliy ta'limda ishga doir muloqot asoslari fanini o'qitish orqali talabalarning og'zaki fikrlash va nutq faoliyatini rivojlantirish .....                         | 406 |
| <i>Yuldasheva Dilnoza Bekturodovna</i>                                                                                                                           |     |
| Роль онлайн-платформ и образовательных сервисов в формировании ответственности студентов.....                                                                    | 409 |
| <i>Гуламов Жасур Баходирович</i>                                                                                                                                 |     |
| Изучение изменений полярного переключения негативных и позитивных эмоций среднего воздействия в процессе развития/реабилитации механизмов эмпатии .....          | 413 |
| <i>Ягудин Дмитрий Рустамович</i>                                                                                                                                 |     |
| Produktiv nutq ko'nikmalari orqali nutq aktlarini o'qitish samaradorligi.....                                                                                    | 421 |
| <i>Sadikov Erkin Tursunovich</i>                                                                                                                                 |     |
| Проблемы формирования письменной коммуникативной компетенции у студентов выпускных курсов высших учебных заведений .....                                         | 424 |
| <i>Раджабова Зебинисо Анваровна</i>                                                                                                                              |     |
| Pedagogika sohasida yangi ilmiy yo'nalish – pedagogik innovatsiya.....                                                                                           | 427 |
| <i>M.U. Raxmanova</i>                                                                                                                                            |     |





|                                                                                                                            |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Muammoli o'qitish asosida kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning<br>ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish.....         | 431 |
| <i>Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna</i>                                                                                     |     |
| 9–10 yoshli o'quvchilar orasidagi nizolarni korreksion yondashuv bilan boshqarish .....                                    | 435 |
| <i>Qulmatov Sindorqul Ibragimovich, Yarbekova Yulduz Bahromjon qizi</i>                                                    |     |
| Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli mediakompetentlikni rivojlantirish .....                                                  | 439 |
| <i>Mo'minova Madina, Mamasodiqova Saida</i>                                                                                |     |
| Разработка приложения для визуализации и анализа решения<br>задач линейного программирования.....                          | 442 |
| <i>Маматов Ислонбек Ильесович, Бурунова Муниса Баходировна</i>                                                             |     |
| Mustaqil ta'lim topshiriqlarini integrativ modellashtirish tashkiliy-metodik muammo sifatida .....                         | 448 |
| <i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>                                                                                    |     |
| Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasi.....                      | 451 |
| <i>Norimboyeva Sarvinov Abror qizi, Norimboyeva Sarvinov Abror qizi</i>                                                    |     |
| Talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishning nazariy-pedagogik va didaktik asoslari .....                   | 456 |
| <i>Xaydaraliyev Xurshid Xamidullayevich</i>                                                                                |     |
| Zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatining o'rganilganlik holati .....                                                 | 462 |
| <i>Abduqayumova Gulnoza Karimjon qizi</i>                                                                                  |     |
| Arifmetik progressiyani o'qitishda "progressiya konstruktori" amaliy-tadqiqot metodining samaradorligi....                 | 466 |
| <i>Abdurahmonova Zamira Raxmatullayevna</i>                                                                                |     |
| Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirishning mazmuni.....                        | 471 |
| <i>Ashurova To'lg'anoy Ergashevna</i>                                                                                      |     |
| Onlayn shaxmat platformalarining boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkuriga ta'siri .....                                  | 475 |
| <i>Boboqulov Chori Urolovich</i>                                                                                           |     |
| Ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish.....                                                                    | 480 |
| <i>Kadirkulov Dilmurod Alimahamedovich</i>                                                                                 |     |
| Bo'lajak o'qituvchilarda muloqot madaniyatini shakllantirish mezonlari.....                                                | 485 |
| <i>Mirsagatova Nargiza Sayfullayevna</i>                                                                                   |     |
| Communicative Language Teaching in Modern Classrooms:<br>Strengths, Limitations, and Pedagogical Implications .....        | 490 |
| <i>Mirzaliyeva Sarvinov</i>                                                                                                |     |
| Pedagogika oliy ta'lim muassasasi talabalarining fizikadan metodik faoliyatga<br>tayyorgarligini rivojlantirish .....      | 493 |
| <i>Murtazayev Zohid Murtazayevich</i>                                                                                      |     |
| Zo'ravonlikning inson ruhiyatiga salbiy ta'siri va oqibatlari .....                                                        | 497 |
| <i>Mutabarxon Maxsudova</i>                                                                                                |     |
| STEM ta'limi sharoitida o'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishning<br>transdisiplinar metodik modeli .....      | 501 |
| <i>Normuxamedov Zarif</i>                                                                                                  |     |
| Jadidchilar asarlarida boshlang'ich ta'limga oid pedagogik qarashlarning nazariy asoslari .....                            | 507 |
| <i>Sariboyeva Aziza G'apur qizi</i>                                                                                        |     |
| Pedagogika tarixida dars samaradorligini oshirish bo'yicha qarashlar va<br>amaliyotdagi innovatsion loyihalar tahlili..... | 510 |
| <i>To'raqulova Feruza Jobir qizi</i>                                                                                       |     |
| Yosh qizlarda shaxsiy mustaqillik va oilaviy mas'uliyat muvozanati .....                                                   | 514 |
| <i>To'xtamatova Nargiza, Boltaboyeva Marg'uba</i>                                                                          |     |
| Individual dars mashg'ulotlari orqali boksning faolligini aniqlash xususiyatlari .....                                     | 517 |
| <i>Usmonov Mansur Qurbonmurotovich</i>                                                                                     |     |
| Преимущества и недостатки использования виртуальных лабораторных работ по физике .....                                     | 522 |
| <i>Тилова Турдихол Баратовна</i>                                                                                           |     |
| Neyrolingvistik dasturlashning (NLD) nazariy va amaliy jihatlarini .....                                                   | 529 |
| <i>Xolikova Dilobarxon Maxsitovna</i>                                                                                      |     |

|                                                                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Tabiiy fanlar darslarini o'qitishda muammoli texnologiyalardan foydalanish usullari .....                                                    | 533 |
| <i>Ochilova O'g'iloy Mardon qizi</i>                                                                                                         |     |
| Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Paremmas in English, Uzbek, and Russian Languages.....                                      | 537 |
| <i>Jumanova Sabrina Vaydullo kizi</i>                                                                                                        |     |
| Kurash mashg'ulotlarida raqamli texnologiyalar qo'llanilishi.....                                                                            | 542 |
| <i>Melikuziyev Azizjon Adaxamjon o'g'li</i>                                                                                                  |     |
| O'spirinlarda kasbiy tanlov noaniqligi sharoitida mustaqil qarorlarni rivojlantirishning psixologik xususiyatlari .....                      | 546 |
| <i>Karimova Gulxumor Shodi qizi</i>                                                                                                          |     |
| ChatGPT kabi til modellarining ta'lim va fan sohasiga ta'siri .....                                                                          | 550 |
| <i>Djabbarova Xabiba Kuvandikovna</i>                                                                                                        |     |
| Biologiya ta'limida qo'llaniladigan masala va mashqlarning turlari, mazmuni va kreativlikni rivojlantirishdagi o'rni .....                   | 554 |
| <i>Yusupova Lobar Nizomjon qizi, Raxmatov Uchkun Ergashevich</i>                                                                             |     |
| Сравнительный анализ русской и узбекской концептосфер в контексте преподавания РКИ.....                                                      | 560 |
| <i>Рустамова Феруза Махмуджановна</i>                                                                                                        |     |
| Professional ta'lim muassasalari o'quvchilarining kasbiy madaniyatini kompetensiyaviy yondashuv asosida rivojlantirish texnologiyalari ..... | 565 |
| <i>Imomov Musurmon Pirnazarovich</i>                                                                                                         |     |
| Boshlang'ich ta'limda aksiologik qadriyatlar va raqamli kompetensiyalarni uyg'un rivojlantirish metodikasi.....                              | 572 |
| <i>Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna</i>                                                                                                        |     |
| Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy ijodkorligini rivojlantirishda klaster integratsiyasi va refleksiv yondashuvning o'rni .....               | 576 |
| <i>Shabbazova Nodira Xamzayevna</i>                                                                                                          |     |
| Umumta'lim maktablarida immersiv texnologiyalar imkoniyatlaridan foydalanish .....                                                           | 579 |
| <i>Axmedova Dilnoza Baxtiyor qizi</i>                                                                                                        |     |

# BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING KASBIY IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISHDA KLAS- TER INTEGRATSIYASI VA REFLEKSIV YONDASHUVNING O'RNI

Shabbazova Nodira Xamzayevna

Termiz davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

**Annotatsiya:** Mazkur maqolada bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy ijodkorligini rivojlantirishda klaster integratsiyasi va refleksiv yondashuvning o'rni ilmiy jihatdan asoslab beriladi. Tadqiqotda pedagogik ta'lim muhitida integratsiyalashgan faoliyatni tashkil etish orqali ijodiy kompetensiyalarni shakllantirish mexanizmlari tahlil qilingan. Shuningdek, refleksiv faoliyatning o'qituvchining kasbiy o'sishiga ta'siri, innovatsion metodlar bilan uyg'unlashuvi hamda ta'lim jarayonida samaradorlikni oshirishdagi roli ochib berilgan. Olingan natijalar klasterli yondashuv va refleksiv mexanizmlarning uyg'unligi kasbiy ijodkorlikni rivojlantirishda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

**Kalit so'zlar:** kasbiy ijodkorlik, klaster integratsiyasi, refleksiv yondashuv, pedagogik faoliyat, kreativ kompetensiya, innovatsion metodlar, boshlang'ich ta'lim, didaktik tizim, refleksiya, ta'lim samaradorligi.

**Abstract:** This article scientifically substantiates the role of cluster integration and the reflective approach in developing the professional creativity of future teachers. The study analyses the mechanisms for forming creative competencies through the organization of integrated activities within the pedagogical educational environment. It also reveals the influence of reflective activity on the teacher's professional growth, its integration with innovative methods, and its role in increasing the effectiveness of the educational process. The findings show that the combination of the cluster approach and reflective mechanisms is an important factor in the development of professional creativity.

**Key words:** professional creativity, cluster integration, reflective approach, pedagogical activity, creative competence, innovative methods, primary education, didactic system, reflection, educational effectiveness.

**Аннотация:** В данной статье научно обосновывается роль кластерной интеграции и рефлексивного подхода в развитии профессиональной креативности будущих учителей. В исследовании проанализированы механизмы формирования творческих компетенций посредством организации интегрированной деятельности в условиях педагогической образовательной среды. Также раскрыты влияние рефлексивной деятельности на профессиональный рост учителя, её взаимосвязь с инновационными методами и роль в повышении эффективности образовательного процесса. Полученные результаты показывают, что сочетание кластерного подхода и рефлексивных механизмов является важным фактором развития профессиональной креативности.

**Ключевые слова:** профессиональная креативность, кластерная интеграция, рефлексивный подход, педагогическая деятельность, креативная компетенция, инновационные методы, начальное образование, дидактическая система, рефлексия, эффективность образования.

## KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimining kompetensiyaviy modelga o'tishi o'qituvchining kasbiy ijodkorligini uning professional portretining markaziy komponentiga aylantirmoqda. Hozirgi pedagogik diskursda o'qituvchi faoliyati standart reproduktiv amaliyotdan chiqib, muammoli vaziyatlarda variativ yechimlar ishlab chiqish, o'quv jarayonini loyihalash va individual ta'lim traektoriyalarini tashkil etish kabi murakkab funksiyalarni o'z ichiga oladi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida o'qituvchining ijodiy yondashuvi o'quvchilarning bilish faolligi, motivatsiyasi va mustaqil fikrlashini shakllantirishda hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo'ladi. Shu bois kasbiy ijodkorlikni rivojlantirish masalasi o'qituvchi tayyorlash tizimida strategik ustuvorlik kasb etmoqda. Mazkur jarayonda klaster integratsiyasi pedagogik ta'limni ochiq va dinamik tizim sifatida qayta tashkil etishga xizmat qiladi. U ta'lim subyektlari o'rtasida resurslar, tajriba va innovatsion g'oyalar almashinuvini ta'minlab, bo'lajak o'qituvchilarni ko'p kontekstli pedagogik muhitga jalb etadi.



Bunday muhitda bilimlar statik shaklda emas, balki amaliy faoliyat, ijtimoiy interaktsiya va kasbiy hamkorlik jarayonida shakllanadi. Shu bilan birga, refleksiv yondashuv o'qituvchining o'z faoliyatini anglash, baholash va qayta loyihalashga yo'naltirilgan ichki mexanizm sifatida kasbiy rivojlanishning metodologik asosini tashkil etadi. Refleksiya orqali pedagog o'z tajribasini tizimlashtiradi, xatolarni aniqlaydi va yangi pedagogik strategiyalarni ishlab chiqadi. Klaster integratsiyasi va refleksiv yondashuvning uyg'unligi o'qituvchi tayyorlash jarayonida sinergetik effektini yuzaga keltiradi, ya'ni tashqi (hamkorlik, real muhit) va ichki (tahlil, o'zini rivojlantirish) omillar birgalikda kasbiy ijodkorlikni shakllantiradi. Natijada bo'lajak o'qituvchi nafaqat mavjud pedagogik bilimlarni egallaydi, balki ularni transformatsiya qilish, moslashtirish va yangi didaktik yechimlar yaratish qobiliyatiga ega bo'ladi. Bu esa uning kasbiy shakllanishini tizimli, izchil va innovatsion xarakterga ega jarayon sifatida namoyon etadi [1; 18-b.].

## TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot metodologiyasi integrativ-paradigmal yondashuvga tayangan holda ishlab chiqildi hamda unda faoliyatga yo'naltirilgan ta'lim konsepsiyasi, refleksiv pedagogika va klaster integratsiyasi tamoyillari o'zaro uyg'unlashtirildi. Tadqiqot dizayni kvazi-eksperimental xarakterga ega bo'lib, unda nazorat va eksperimental guruhlar kesimida taqqoslovchi tahlil amalga oshirildi. Empirik bosqichda pedagogik tajriba-sinov ishlari tizimli ravishda olib borildi va u diagnostik (boshlang'ich darajani aniqlash), formativ (jarayonni kuzatish) hamda summativ (yakuniy natijalarni baholash) bosqichlarni qamrab oldi. Ma'lumotlarni yig'ishda ko'p metodli yondashuvdan foydalanildi: strukturaviy kuzatuv orqali talabalar faoliyatidagi o'zgarishlar monitoring qilindi, diagnostik testlar yordamida kreativ fikrlash va kasbiy kompetensiyalar darajasi o'lchandi, refleksiv tahlil esa ularning metakognitiv rivojlanishini aniqlash imkonini berdi. Shuningdek, yarim tuzilgan suhbatlar va o'z-o'zini baholash anketalari orqali talabalarining kasbiy o'zini anglash darajasi hamda motivatsion omillari o'rganildi.

Tadqiqot jarayonida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari klaster integratsiyasi asosida tashkil etilgan ko'p subyektki ta'lim muhitiga jalb etildi. Ular oliy ta'lim muassasasi, umumta'lim maktablari va metodik markazlar o'rtasidagi hamkorlik platformasida faol ishtirok etib, real pedagogik vaziyatlar bilan ishlash imkoniyatiga ega bo'ldilar. Bu esa ularning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan bog'lash va kasbiy tajriba orttirish jarayonini jadallashtirdi. Didaktik jihatdan ta'lim jarayoni innovatsion texnologiyalar asosida modellashtirildi. Xususan, muammoli vaziyatlar tahlili orqali talabalar pedagogik qaror qabul qilishga yo'naltirildi, loyiha faoliyati yordamida ularning mustaqil va ijodiy ishlash ko'nikmalari rivojlantirildi, mikroo'qitish texnologiyasi orqali esa kasbiy harakatlar simulyatsiya qilindi. Refleksiv kundaliklar va elektron portfoliolar qo'llanilishi talabalarining o'z faoliyatini muntazam tahlil qilish, individual rivojlanish dinamikasini kuzatish hamda kasbiy o'sishni rejalashtirishiga xizmat qildi. Mazkur metodik yondashuvlar majmuasi talabalarni passiv bilim qabul qiluvchi emas, balki faol, mustaqil va ijodiy pedagogik subyekt sifatida shakllantirishga qaratildi [2; 36-b.].

## TAHLIL VA NATIJALAR

Tajriba-sinov ishlari natijalari klaster integratsiyasi va refleksiv yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim muhiti bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy ijodkorligini rivojlantirishda yuqori samaradorlikni ta'minlashini ko'rsatdi. Eksperimental guruhda kuzatilgan natijalar talabalarining pedagogik fikrlash uslubi reproduktiv darajadan produktiv va kreativ darajaga o'tayotganini tasdiqladi. Bu jarayonda ular nafaqat bilimlarni qo'llash, balki ularni yangi pedagogik vaziyatlarga moslashtirish qobiliyatini ham namoyon etdilar [3; 57-b.].

Diagnostik baholash natijalari talabalarining kreativ kompetensiyalari tarkibiy komponentlari – divergent fikrlash, pedagogik moslashuvchanlik va muammoli vaziyatlarga individual yondashuv kabi ko'rsatkichlar bo'yicha sezilarli o'sishni ko'rsatdi. Ayniqsa, didaktik modellashtirish jarayonida ularning yangi o'quv vaziyatlarini loyihalash va muqobil yechimlar ishlab chiqishda yuqori natijalarga erishgani aniqlandi. Refleksiv faoliyat dinamikasi tahlili shuni ko'rsatdiki, talabalar o'z pedagogik tajribalarini ongli ravishda qayta ko'rib chiqish va tahlil qilish ko'nikmalarini egallagan. Ular o'z faoliyatidagi kamchiliklarni aniqlash, sabablarini tahlil qilish va keyingi faoliyat uchun takomillashtirilgan strategiyalarni ishlab chiqishga muvaffaq bo'lgan. Bu esa ularning metakognitiv rivojlanish darajasi oshganidan dalolat beradi. Shuningdek, klaster integratsiyasi asosida tashkil etilgan ta'lim muhiti talabalarining kasbiy motivatsiyasini ham sezilarli darajada kuchaytirdi.

Real pedagogik muhit bilan o'zaro aloqada bo'lish, amaliy tajriba orttirish va professional hamkorlik jarayonida ishtirok etish ularning kasbiy identifikatsiyasini shakllantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Olingan natijalar klaster integratsiyasi va refleksiv yondashuvning uyg'unligi kasbiy ijodkorlikni rivojlantirishda kompleks pedagogik mexanizm sifatida namoyon bo'lishini ko'rsatadi. Mazkur uyg'unlik o'qituvchi tayyorlash jarayonida tashqi (integratsiya, hamkorlik) va ichki (refleksiya, o'zini tahlil qilish) omillarni birlashtirib, ularning o'zaro ta'sirini kuchaytiradi. Refleksiv yondashuv nuqtai nazaridan qarganda, o'qituvchining o'z faoliyatini tahlil qilish va qayta baholash qobiliyati uning kasbiy rivojlanishining muhim sharti hisoblanadi. Ushbu jarayon orqali pedagog



o'zining kuchli va zaif tomonlarini aniqlaydi, faoliyatini takomillashtirish yo'llarini izlaydi va yangi pedagogik strategiyalarni ishlab chiqadi. Klaster integratsiyasi esa ushbu reflektiv jarayonni real pedagogik kontekst bilan boyitadi. Ta'lim subyektlari o'rtasidagi hamkorlik, tajriba almashinuvi va innovatsion faoliyat o'qituvchining kasbiy rivojlanishiga ko'p tomonlama ta'sir ko'rsatadi. Natijada o'qituvchi nafaqat bilim egallovchi, balki bilim ishlab chiquvchi va uni transformatsiya qiluvchi subyektga aylanadi. Mazkur natijalar zamonaviy pedagogik nazariyalar bilan hamohang bo'lib, ular o'qituvchi tayyorlashda integrativ va reflektiv yondashuvlarning ustuvorligini tasdiqlaydi. Ayniqsa, kasbiy ijodkorlikni rivojlantirishda ushbu ikki omilning sinergiyasi yuqori samaradorlikka ega ekanligi ilmiy jihatdan asoslanadi <sup>[4: 69-b.]</sup>.

## XULOSA

Tadqiqot natijalari klaster integratsiyasi va reflektiv yondashuvning uyg'unligi bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy ijodkorligini rivojlantirishda tizimli va samarali pedagogik asos ekanligini tasdiqladi. Ushbu model o'qituvchining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda an'anaviy yondashuvlarga nisbatan yuqori natijadorlikni ta'minlaydi. Mazkur yondashuv o'qituvchining kreativ salohiyatini faollashtirish, uning pedagogik vaziyatlarga moslashuvchanligini oshirish va innovatsion faoliyatga tayyorligini kuchaytirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, reflektiv faoliyatni tizimli tashkil etish o'qituvchining o'z-o'zini rivojlantirish mexanizmlarini shakllantiradi.

Klaster integratsiyasi asosida tashkil etilgan ta'lim muhiti o'qituvchi tayyorlash jarayonini real pedagogik faoliyat bilan uyg'unlashtiradi, bu esa kasbiy tayyorgarlik sifatini oshirishga olib keladi. Natijada bo'lajak o'qituvchi nazariy bilimlarni amaliyotda samarali qo'llay oladigan va yangi pedagogik yechimlar ishlab chiqishga qodir mutaxassis sifatida shakllanadi. Umuman olganda, klaster integratsiyasi va reflektiv yondashuvning uyg'unligi zamonaviy ta'lim tizimini rivojlantirishning muhim omili sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu modelni keng joriy etish ta'lim sifatini oshirish, o'qituvchi kasbining nufuzini yuksaltirish va pedagogik faoliyatning innovatsion rivojlantirishini ta'minlashga xizmat qiladi.

### Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Зимняя И.А. Ключевые компетенции как результат образования. – Москва: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 42 с.
2. Хуторской А.В. Компетентностный подход в обучении: научно-методическое пособие. – Москва: Эйдос, 2013. – 73 с.
3. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – Москва: Политиздат, 1975. – 304 с.
4. Выготский Л.С. Мышление и речь. – Москва: Педагогика, 1982. – 288 с.
5. Hargreaves A. Teaching in the Knowledge Society: Education in the Age of Insecurity. – New York: Teachers College Press, 2003. – 240 p.
6. Dewey J. How We Think: A Restatement of the Relation of Reflective Thinking to the Educative Process. – Boston: D.C. Heath and Company, 1933.
7. Schön D.A. The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action. – London: Routledge, 2017.
8. Brookfield S.D. Becoming a Critically Reflective Teacher. – San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1995.
9. Zeichner K.M., Liston D.P. Reflective Teaching: An Introduction. – 2nd ed. – New York: Routledge, 2013.
10. Kolb D.A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. – Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1984.



- 
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari



# AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

**Mas'ul muharrir:** Ramzidin Ashurov

**Ingliz tili muharriri:** Murod Xoliyorov

**Musahhih:** Alibek Zokirov

**Sahifalovchi va dizayner:** Iskandar Islomov

---

**2026. №3(2)**

---

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.  
**Litsenziya raqami: № 136361.**

**Manzilimiz:** Toshkent shahar, Yunusobod tumani  
19-mavze, 17-uy.